

CIPRA zahteva trajnostne ukrepe za obvladovanje globalnega segrevanja podnebja

»Varstvo podnebja naravi ne sme povzročati škode!«

Podnebne razmere v Alpah pod drobnogledom: skupina znanstvenikov z različnih strokovnih področij je pokazala, kakšno naj bi bilo preudarno varovanje podnebja. Njihova spoznanja so zbrana v okviru projekta cc.alps, ki ga izvaja Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA). Na podlagi pridobljenih spoznanj CIPRA zahteva, da se alpske države že danes začnejo prilagajati posledicam globalnega segrevanja, in sicer izključno z ukrepi, ki naravi in človeku koristijo, ne pa škodijo.

Krovna organizacija CIPRA, ki združuje pet milijonov naravovarstvenikov, želi premikati gore: zastavila si je pomembno nalogo, da v Københavnu opozori na alpsko podnebno problematiko. Tam, v danski ravninski pokrajini, se bodo decembra zbrali politiki iz vseh krajev sveta, da bi sprejeli nov dogovor o zmanjšanju globalnega segrevanja. Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA), ki združuje več kot sto okoljskih organizacij v sedmih alpskih državah, želi ob tej priložnosti delegate podnebne konference opozoriti, da se v evropskem visokogorju posledice podnebnih sprememb odražajo najhitreje in še posebno dramatično. Poleg tega se je CIPRA s pismom obrnila tudi na okoljske ministre in ministrice alpskih držav in jih pozvala, naj Alpe v Københavnu predstavijo kot del problema in del rešitve. Sočasno želi CIPRA povečati ozaveščenost prebivalcev vseh alpskih držav o podnebni problematiki v Alpah – ne da pri tem pozabila predstaviti predloge za rešitev omenjenega problema (gl. uokvirjeno besedilo).

Dominik Siegrist, predsednik CIPRE International, opozarja na pospešeni tempo spreminjanja alpske pokrajine: »Zaskrbljujočih znakov v tem trenutku ne morejo spregledati niti največji skeptiki. Ledeniki se talijo tako hitro kot skoraj nikoli doslej v zgodovini, taliti so se začela stalno zamrznjena tla, vedno pogostejši so tudi ekstremni dogodki, kot so viharji, in sušna obdobja.« Spreminjanje gorske pokrajine se odvija s hitrostjo, ki se ji številne rastlinske in živalske vrste niso sposobne prilagoditi. Kot je prepričan Siegrist, skorajda vsaki drugi rastlinski vrsti v Alpah grozi, da bo do leta 2100 izumrla. Tako je postalo več kot vprašljivo, ali je zastavljeni cilj o omejitvi segrevanja na dve stopinji Celzija sploh še mogoče doseči. Njegova organizacija CIPRA bo delegate na podnebni konferenci v Københavnu pozvala, naj financiranje nujnih podnebnih ukrepov postane zavezujoče. Tovrstne naložbe ne bodo koristne le za naravo in okolje; v številnih panogah, kot so oskrbovanje z energijo, varstvo narave in promet, bi lahko ustvarili tudi številna nova delovna mesta.

Zahteve CIPRE

Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) je pripravila seznam zahtev za osrednja področja delovanja (energija, varstvo narave, promet, gradnja in prenova stavb, turizem, urejanje prostora, naravne nesreče, kmetijstvo, gozdarstvo, voda in energijsko samozadostne regije.

www.cipra.org/sl/cc.alps/rezultati/zahteve

Misliti korak naprej na področju varstva podnebja

Drug primer, kjer je mogoče izpuste toplogrednega plina CO₂, tako Siegrist, zmanjšati kratkoročno in v večjem obsegu, je področje gradnje in prenove. CIPRA zahteva, da vlade posameznih držav in Evropska unija sprejmejo obširne programe zagotavljanja finančne pomoči tako za krepitev javnega prometa kot tudi za izvajanje renaturacije mokrišč in gozdov, ki vežejo velike količine CO₂. København mora postati prelomnica na poti k proaktivnemu varstvu podnebja, svoje upanje izraža predsednik.

Ker je svetovno segrevanje alpske države še posebno močno prizadelo, morajo prav te postati zgled proaktivne podnebne in okoljske politike. Za dosego tega cilja si CIPRA prizadeva v okviru projekta cc.alps, ki ga je začela pred dvema letoma. Ker je CIPRA mednarodna krovna organizacija, je še posebno primerna za uspešno izvajanje tovrstnega mednarodnega projekta in združevanje ekspertiz, ki jih prispevajo znanstveniki iz številnih raziskovalnih panog. Skupni cilj je »kar zadeva varstvo podnebja misliti korak vnaprej«, pojasnjuje direktor Andreas Götz, ki iz lihtenštajnskega Schaana usklajuje interdisciplinarne raziskave. V imenu njegove organizacije po celotnem alpskem območju potekajo raziskave o tem, katere ekološke ali socialne posledice imajo ukrepi varstva podnebja.

Znanstveniki navajajo, kako se lahko alpske države na posledice podnebnih sprememb že danes pripravijo na tako različnih področjih, kot so promet, turizem, regionalno gospodarstvo, varstvo narave, urejanje prostora ali energetska oskrba. »Trenutno opažamo veliko škodljivega akcionizma«, pravi Götz. Politiki želijo ukrepati hitro, pri tem pa pogosto povzročijo več škode kot koristi. Pregled podnebnih razmer, ki ga je opravila CIPRA, ne graja le zmotnega ravnanja politike, ki je kratke sape, temveč tudi izpostavlja uspešne trajnostne modele. Kot primere, ki jih velja posnemati, CIPRA navaja tiste občine in podjetja, ki zgledno rešujejo okoljske probleme (gl. uokvirjeno besedilo).

Hiša prihodnosti bo delovala kot mala elektrarna Na prvem mestu je, denimo, preusmeritev sistemov ogrevanja v lesno biomaso – navsezadnje gre za trajnostno naravno gorivo. A tudi ogrevanje na pelete ima svoje pomanjkljivosti. »Nobenega smisla nima, da gozdovi izpuhtijo skozi dimnike slabo izoliranih hiš«, opozarja Andreas Götz in pri tem navede alarmantne številke.

Medtem ko raba energije v industriji že dlje časa stagnira, se je v zasebnih gospodinjstvih od sedemdesetih let prejšnjega stoletja dalje podvojila. Največ energije se porabi, predvsem pa zapravi, za ogrevanje prostorov. V Alpah večina objektov, ki so potrebni prenove, potroši izredno velike količine električne energije in kurilnega olja. Z boljšim tesnjenjem in preusmeritvijo v obnovljive vire energije je mogoče njihovo porabo relativno preprosto zmanjšati tudi do 90 %. »Za potrebe ogrevanja je smiselno le prehod na lesno biomaso«, pojasnjuje Götz, »če je seveda istočasno poskrbljeno tudi za posodobitev hiše z vidika varstva podnebja.«

Po podatkih CIPRE v večini alpskih držav namenjajo več finančne podpore za gradnjo novih objektov kot za prenovo starih. Premišljena podnebna politika bi morala tako razmerje povsem obrniti, zahteva CIPRA. Poleg tega bo treba v prihodnje višino sredstev vezati na doseženo zmanjšanje potreb po energiji. Osnovno politično zahtevo direktor Andreas Götz formulira z besedami: »Poraba se mora zmanjšati.« Številne potenciale za varčevanje lahko z razpoložljivimi tehnologijami izkoristimo že danes. Le z občutnim zmanjšanjem potreb po energiji bo mogoče doseči uradni cilj dosedanjih podnebnih konferenc, tj. zmanjšanje izpustov CO₂ za polovico do leta 2020.

Zgledni ukrepi za varstvo podnebja

Projektna skupina cc.alps je tako izbrala 34 projektov, pobud in aktivnosti, ki ne prinašajo koristi le za podnebje, temveč tudi za družbo, okolje in gospodarstvo. CIPRA zato priporoča: ponovno prebrati, posnemati, povedati drugim, narediti še bolje!
www.cipra.org/sl/cc.alps/rezultati/primeri-dobre-prakse

Kot ocenjuje CIPRA, se bodo v prihodnosti gradile zgradbe, ki bodo celo proizvajale presežke energije. Poleg tega, da morajo zgradbe dosegati optimalno izolativnost, je treba izpolnjevati tudi zahteve glede lege hiše, tako da lahko prostori optimalno izkoristijo sončno obsevanje, s fotovoltaičnim sistemom na strehi in z geotermično napravo v kleti pa take pasivne hiše ustvarjajo presežek. Tehnologije, potrebne v ta namen, so na voljo že danes. Prednost zasebnih malih elektrarn je, da je njihova proizvodnja ogljično nevtralna.

Varstvo narave je varstvo podnebja

Varstvo podnebja v visokogorje prinaša nove konflikte. Vodna energija je ogljično nevtralna oblika energije, ki jo imajo v Alpah v izobilju. Kaj je torej bolj priročnega kot zgraditi še več hidroelektrarn in tako pokriti vedno večje potrebe po električni energiji? Senčna stran omenjenega početja je dejstvo, da novi objekti uničujejo naravo. Znanstveniki so v okviru projekta cc.alps izračunali, da se lahko s posodobitvijo obstoječih elektrarn njihova moč kratkoročno poveča za faktor 4. Zato tudi tukaj velja geslo: »Izboljšati staro namesto graditi novo«.

Za problematično področje visokih voda je CIPRA nakazala načine za obvladovanje posledic podnebnih sprememb, ki niso v nasprotju z varstvom narave. Strokovnjaki pričakujejo, da se bo število hujših primerov nastopa visokih voda v Alpah – kot enega nevarnih posledic svetovnega segrevanja – še povečalo. Da bi zavarovali mesta in vasi pred poplavami, se vedno znova pojavljajo zahteve po razširitvi rek, tj. betoniranju rečnih korit in brežin. »Povsem« zgrešeno, je prepričan Mario Broggi, koordinator za Alpe pri skladu za naravo MAVVA, ki finančno podpira projekt cc.alps. Sodobno varstvo pred poplavami je v njegovih očeh povsem drugačno: za reke je treba na obeh bregovih zagotoviti več zadrževalnih površin, tako da voda ob ekstremnih vremenskih dogodkih v dolino ne odteka kot hudournik. »Več prostora za alpske reke pomeni več prostora za naravno pokrajino«, poudarja ekolog in strokovnjak za gozdarstvo. Tovrstno obvladovanje posledic podnebnih sprememb je koristno celo za varstvo narave.

Podobno dvojno korist vidi Broggi pri ponovnem vzpostavljanju mokrišč. Ta pokrajinski tip lahko akumulira še posebno velike količine toplogrednega plina CO₂. Čeprav mokrišča v svetovnem merilu znašajo le 3 % kopnega, sprejmejo neokrnjena mokrišča 30 % CO₂, ki je vezan v tleh. Pri izsuševanju se večji del plina sprošča in v ozračju prispeva k segrevanju ozračja. Temu nasprotno ima renaturacija ravno obraten učinek, saj mokrišča postanejo blažilec podnebnih sprememb. Mario Broggi: »S projektom cc.alps želimo pokazati pozitivne naravne učinke preudarne podnebne politike.«

Renaturacija mokrišč je drag postopek, osvobajanje alpskih rek iz utesnjenih betonskih korit prav tako. Če bi hoteli revitalizirati le polovico alpskih rek, bi pri današnjem tempu potrebovali 300 let. In to je za CIPRO povsem predolga doba. »Časa nam zmanjkuje«, opozarja predsednik Dominik Siegrist. Mednarodna skupnost držav bi morala varstvo podnebja zato izvajati veliko bolj energično in hitreje kot doslej. To velja za širšo alpsko regijo, ki se še posebno občutljivo odziva na spreminjanje podnebja, velja pa tudi za ostale regije na mednarodni ravni. ZDA in Kitajska, ki izvajanje ukrepov varstva podnebja zavirata, bi morali z drugimi državami, pripravljenimi izpeljati reformo, končno le spremeniti dosedanja smer v praksi svoje podnebne politike. Kußenhavn je ena zadnjih priložnosti, ko bo škoda za vse človeštvo mogoče vsaj omejiti.

Za morebitna vprašanja vam je na voljo:

Andreas Götz, direktor CIPRE International, andreas.goetz@cipra.org, tel. +423 237 53 53, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan

Več informacij na www.cipra.org/cc.alps.

Krajša in daljša različica sporočila za medije ter slikovno gradivo za novinarje na:

www.cipra.org/sl/presse/sporocilo-za-medije